

# ISAÍAS

## (Ichaía)

Duñxügü ga Yudáanecüãx rü  
poraãcü chixexü naxügü

**1** <sup>1</sup>Naa nixí ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxêwa Tupana ínguxêêxü ga yexguma Yudáanecüãxarü âëxgacügü yixíxgu ga Uchía, rü Yotáü, rü Acáa rü Echequía. Rü yema orewa nüxü nixu nax taxacü tá nüxü ngupetüxü ga Yudáane rü ñane ga Yerucharéü. <sup>2</sup>Rü ñanagürü ga yema ore: “Pa Daxüguxü i Naane rü Ñoma i Naane irü iperüxínüe i ñaa chorü ore i ñaxü: ‘Yema chaunegü ga mea chayaexêêxü rü ñuxma rü tama chauga naxínüe! <sup>3</sup>Rü ngêma woca rü norü yoraxü nacuax, rü ngêma búru rü nüxü nacuax i norü chibüchica i norü yora naxcax ngêxma üxü, natürü ngêma chorü duñxügü i Iraétanüxü rü woo poraãcü nüxü charüngüxêê rü tama choxü nacuaxgüchaü rü tama naãxêxü nicuax”, ñanagürü ga Tupana. <sup>4</sup>Rü nüma ga Ichaía rü ñanagürü: “Wüxi i taxü i ngechaü nixí i pexcax, Pa Duñxügü i Chixexüarü Üruxügü rü Poraãcü Chixri Maxêxüx, erü pema rü chixexüarü üruügü nane pixígu, rü nanegü i pecáduãxgüxü pixígu. Pema rü

marü nüxna pixígachi ya tórü Cori ya Tupana ya üü necü rü ípenatax.

.....

<sup>11</sup>Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexü: ‘¿Taxacüçax chauxütawa penagagü i ngêma muxü i pexünagü nax chauxcax penadaixücax? Rü marü nüxü charüchau i ngêma carnérugü i chauxcax ípeguxü rü ngêma wocaxacügüarü chíxü i ípeguxü. Rü yimá nagü i ngêma tuiru rü carnéru, rü chíbuxacü rü nawa chanaxoxéga.

.....

<sup>15</sup>Rü ngêxguma pema pexunagümexëgügu nax peyumüxëgüxücax, rü choma rü tá pexchaxwa chidaugachi. Rü woo namaxgu i perü yumüxë, natürü i choma rü taxütama pexü chaxínü. Erü pema rü pemáetagü, rü pexmëxgü rü nagümaxá nixãüãchi’, ñanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

<sup>18</sup>Rü ñuxüchi nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Íëcü nua pexí rü ngíxã perü chixexüchiga tidexagü! Rü perü chixexügü rü woo poraãcü nadauxuchigu, natürü i choma rü ñoma

gáuxũchara i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. Rũ woo wũxi i naxchiru i wãxũchixũrũxũ yixĩxgu i perũ pecádugũ, natũrũ i choma rũ ñoma wũxi i carnérutãxa i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. <sup>19</sup>Rũ ngẽxgumachi penaxwãxegu nax chauga pexĩnũxũ, rũ mexũwa tá pengexmagũ. Rũ tá penangõx i guxũma i nanetũarũ o i rũmemagũxũ i ñoma i naanewa yaexũ. <sup>20</sup>Natũrũ ngẽxguma taxũtãma chauga pexĩnũegu, rũ perũ uanũgũmẽxẽgu tá peyue. Rũ nũma ya Cori ya Tupana nixĩ ya ñacũ.”

.....

**Cori ya Tupana rũ tá guxũma i nachixũanegũcũãx nũgũmaxã inanangũxmũexẽxẽ**

**2** <sup>1</sup>Rũ ñaa nixĩ ga to ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxẽwa Tupana ínguxẽẽxũ nachiga ga Yudaanecũãx rũ ñane ga Yerucharéũcũãx. <sup>2</sup>Rũ nũma ga Ichaía rũ ñanagũrũ: “Ngẽma ngunexũgũ i nawa iyacuãxgũũgu, rũ daa Yerucharéũ rũ Cori ya Tupanapata rũ tá poraãcũ guxũ i nachixũanecũãx i duũxũgũaxũ nangũchaũ nax íyadaugũãxũ. Rũ muxũma i nachixũanegũcũãx i duũxũgũ rũ nua daa mãxpũnewa tá naxĩ nax Cori ya Tupanaxũ yanacuãxũũgũxũcãx. <sup>3</sup>Rũ muxũtãma i duũxũgũ ínanugũ rũ ñanagũrũgũ tá: ‘ÍNgĩã, rũ daa mãxpũne i Cori ya Tupana íngexmaxũgu taxĩgũ rũ yima Iraétanũxũarũ Tupanapatana tangaicamagũ nax nũma ngẽma tũxũ nangũxẽẽxũcãx i norũ ngũchaũ rũ ngẽmaãcũ nũma nanaxwãxexũãcũma

imaxẽxũcãx!’, ñanagũrũgũ tá. Erũ nua mãxpũne ya Chioũwa tá nangõx i Cori ya Tupanaarũ nguxẽẽtae rũ daa Yerucharéũwa tá ínaxũx i norũ ore. <sup>4</sup>Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá nanamexẽxẽ i guxũma i nachixũanegũarũ guxchaxũgũ. Rũ ngẽma nachixũanegũ i nũgũmaxã nuexũ rũ Cori ya Tupana rũ tá nũgũmaxã nanangũxmũexẽxẽ. Rũ ngẽma naxnegũ i namaxã nũgũ nadaĩxũ rũ norũ puracũrũxũ tá nayaxĩgũxẽxẽ. Rũ taxuxũtãma i íanegũ daigu nũgũmaxã narũxĩnũe rũ bai tá i daĩxcãx nũgũ nax nangũxẽẽxũ. <sup>5</sup>Pa Iraétanũxũgũx i Duũxũgũx, irũ ngĩã, Cori ya Tupanaga taxĩnũe rũ nũma nanaxwãxexũãcũma nagu tamaxẽ i norũ ore!  
.....

**Tupana rũ tá nanapoxcue i ngẽma nũgũ icuãxũũgũxũ**

<sup>10</sup>Rũ ngẽma duũxũgũ i chixexũ ũgũxũ rũ nutatanũgu rũ waixũmũarũ ãxmaxũgu tá nũgũ nicũxgũ naxchãxwa ya Cori ya Tupana ya ũũnecũ rũ poraãcũ ãũxcũmacũ. <sup>11</sup>Rũ ngẽma ngunexũ i nagu ínanguxũ ya Cori ya Tupana, rũ ngẽma nũgũ icuãxũũgũxũ rũ napexewa tá naxãnee, rũ ngẽma nũgũ írũtagũxũ rũ napexewa rũ tá taxuwama nime. Rũ nũxicatama ya Cori ya Tupana rũ tá inanawẽx i norũ pora i ngẽma ngunexũgu. <sup>12</sup>Rũ ngẽma ngunexũgu rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá nanaxãneexẽxẽ rũ taxuwatãma nime i ngẽma nũgũ icuãxũũgũxũ rũ ngẽma nũgũ írũtagũxũ.”  
.....

**Úbanecügü ixuxü ga ore nachiga ga  
Yudáanecüâx ga duüxügü**

**5** <sup>1</sup>“Rü ngêma chomücü irümemaexüégagu tá chawiyae. Rü ngêma wiyae rü norü úbanecüchiga nixí. Rü ngêma chomücü rü wüxi ga naane ga mexüwa nüxü nayexma ga wüxi ga úbanecü. <sup>2</sup>Rü nanaxaiegumüane rü ínananugü ga nutagü rü yema rümemaexü ga úba yexma natogü. Rü yemanecügu nanaxü ga wüxi ga dauxütaechica rü wüxi ga nachica ga bínu nawa naxüxü. Rü nüma ga chomücü rü nagu narüxínü nax yema úba rü chi yamaixcuraxü ga norü o, natürü ga yema úbagü rü ningúchiâx ga norü o. <sup>3</sup>Rü ñuxmax rü ñanagürü pexü ya Tupana: ‘Pa Íane ya Yerucharéücüâxgü rü ñaa Yudáanecüâxgüx irü nüxü pixu!, ¿rü texégagu nixí i ngêma úbanecü i nangúchixáxü i norü o? ¿Rü nagagutama rü êxna chaugagu? <sup>4</sup>¿Êxna nangexmaxü i taxacü i tama chaxüxü nax tama nangúchixâxüçax i ngêma chorü úbanecüarü o? ¿Rü nangemaxü i taxacü i tama naxçax chaxüxü? Choma rü íchananguxêxê nax namâixcuraxü i norü o. ¿Rü taxacüçax i ñuxma i nangúchixáxü i norü o? <sup>5</sup>Rü dücax, rü ñuxma rü tá pemaxâ nüxü chixu i ngêma nagu charüxínüxü namaxâ i ngêma chorü úbanecü. Rü tá íchanapoxgü i ngêma norü poxeguxü nax ngêmaâcü duüxügü nagu pogüexüçax i ngêma úbanecü. Rü ngêma norü poxeguxü rü tá chanangúxcuxêxê nax duüxügü nagu púgüexüçax i ngêma úbanecü. <sup>6</sup>Rü

ñuxüchi tá íchanatax i ngêma úbanecü. Rü taxúxetáma tayayoatü rü taxúxetáma tanangixcanecü rü ngêmaâcü tá chuxchuxügü rü chixexü i natüane nanecüwa narüxügü. Rü tá nüxna chaxâga i caixanexü nax tama nanecügu napuxüçax’, ñanagürü ya Tupana. <sup>7</sup>Rü ngêma norü úbanecü i nüxü ngúchaüxü ya Cori ya Tupana ya guxâxétüwa ngêxmacü, rü ngêma nixí i Iraétanüxü i Yudáanewa ngêxmagüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwaxe i nagu naxíxü i ngêma norü mugü. Natürü ngêma Iraétanüxügü rü máetaguxicatama narüxínüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxêxê nax nügü nangechaügüxü, natürü ngêma natanüwa nüxü ñnuxüxicatama nixí nax ngúxümaxâ aita naxüexü.”

.....

**Tupana rü Ichaíaxü nayaxu nax nüxü  
napuracüxüçax**

**6** <sup>1</sup>“Rü guma taunecü ga âêxgacü ga Uchía nagu yucü rü nüxü chadau ga Cori ya Tupana ga wüxi ga tochicaxü ga daxüwa yexmaxüwa nax natoxü. Rü yema norü üünemaxâ nanapá ga yema ínayexmaxüwa. <sup>2</sup>Rü naétüwa nayexmagü ga daxücüâx ga fyauçxratánücüxü. Rü wüxichigü ga yema rü nüxü nayexma ga 6 ga naxpexátü. Rü taxre ga naxpexátümaxâ rü nügü nidüxchiwegü, rü guma náí ga taxre ga naxpexátümaxâ nügü nidüxparagü, rü guma náí ga taxremaxâ rü nixüüxü. <sup>3</sup>Rü guxüma ga yema daxücüâx rü nügü ñanagürügü: ‘Naxüüne, naxüüne, naxüüne ya Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü.’ Rü

ngêma norü üüne rü ñoma i naane  
 namaxã nanapá. <sup>4</sup>Rü yema nagamaxã rü  
 guma Tupanapataarü iãx rü naxiãxãchi.  
 Rü nümatama ga guma Tupanapata rü  
 caixanexümaxã nanapá. <sup>5</sup>Rü yexguma  
 ga chomax rü ñaxügu charüxini:  
 ‘Ñuxma waxi rü chaugümaxã  
 changechaü erü tá chayü. Erü choma  
 nax duüxü chixixü rü chauzetümaxã  
 nüxü chadau ya yimá ãëxgacü ya Cori  
 ya guxáëtiwa ngëxmacü. Rü chauax rü  
 naxãüachi rü duüxügü i ãüachiari  
 dextraüxgüxütanüwa chamaxü.’ <sup>6</sup>Rü  
 yexguma rü wüxi ga yema daxücüax rü  
 nigoe rü ãmarearü guchicaxüwa wüxi  
 ga ächataxümaxã wüxi ga áxwe  
 chaüxcax nayaxu. <sup>7</sup>Rü guma áxwe rü  
 chauaxwa nayaxüxächixëxë, rü  
 ñanagürü choxü: ‘iDücax! daa áxwe rü  
 cuaxwa nixüxãchi rü ngëmacax i curü  
 chixexü rü marü inayarüxo. Rü ngëma  
 curü chixexügü rü Tupana rü marü cuxü  
 nüxü narüngüma’, ñanagürü. <sup>8</sup>Rü  
 yexguma rü nüxü chaxini ga naga ga  
 Cori ya Tupana ga ñaxü: ‘¿Rü texëxü tá  
 ichamuächixü i ñuxmax? ¿Rü texé tá  
 tixi ya yíxema tóru orearü ngeruxü  
 ixíxe?’, ñanagürü. Rü yexguma ga  
 chomax rü chanangãxü rü ñachagürü:  
 ‘Daxe chixi, Pa Corix. Ëcü, ichoxü  
 inamuächi!’ ñachagürü. <sup>9</sup>Rü nüma rü  
 ñanagürü choxü: ‘iËcü inaxüachi rü  
 chorü duüxügümaxã nüxü ixu i ñaa  
 ore!: Rü woo nüxü nax naxinüexü i  
 chorü ore rü taxütama nüxü nacuaxgü  
 nax taxacüchiga yixixü. Rü woo nüxü  
 nax nadaugüxü i ngëma mexü i chaxixü  
 rü taxütama nüxü nacuaxgüéga nax  
 taxacüchiga yixixü. <sup>10</sup>Rü ngexrüma nax  
 chorü oremaxã cuyaxucuxëgüxü i

ngëma duüxügü i norü ñnügutama  
 rüxiniüexü, erü taxütama cuga naxiniü.  
 Rü nüétama ega nügü  
 yangauxchixexëëgu naxchaxwa i chorü  
 ucuxëgü nax tama nüxü naxinüexüçax  
 Rü nüétama ega nügü yangexetüxgu  
 naxchaxwa i ngëma mexü i naxcax  
 chaxixü nax tama nüxü nadaugüxüçax  
 rü ngëmaäcü tama chaüxcax  
 nawoeguxüçax nax choma naxcax  
 chayataanexëëgüxüçax’, ñanagürü  
 choxü. <sup>11-12</sup>Rü yexguma ga choma rü  
 nüxna chaca rü ñachagürü: ‘¿Ñuxre i  
 ngunexü tá nixi i ngëmaäcü yixixü, Pa  
 Cori?’ ñachagürü. Rü yexguma ga nüma  
 rü choxü nangãxü rü ñanagürü: ‘Rü  
 ngëmaäcü tá nixi ñuxmatáta yima  
 ñanegü rü nagu napogüe, rü taxuxütama  
 i duüxü íyaxü rü ñuxmatáta ya yima  
 ípatagü rü yangearü duüxüãxgü rü  
 naanegü rü nabáianemare rü ñuxmatáta  
 íchanamuxü i ngëma duüxügü i norü  
 naanewa, rü ngëmaäcü i nachixüane rü  
 nangeäcumare. <sup>13</sup>Rü woo chi 100  
 tanüwa rü 10 i duüxügü íyaxüxgu nawa  
 ya yima ñane rü ngëma rü ta nadai  
 ñoma wüxi i nai i daxüchixüxü.  
 Natürü ngëma nachimewa rü tá narüxü  
 i wüxi i ngexwacaxüxü i nane i mexü’,  
 ñanagürü ga Tupana.”  
 .....

#### Ichaía rü nüxü nixu i Emanuéarü buxchiga

**7** <sup>14</sup>“Rü nümatátama ya Cori ya Tupana  
 rü tá pexü nüxü nadauxëxë i wüxi i  
 cuaxruxü: ‘Rü ngëma pacü i taguma  
 yatüxü cuaxcü rü tá ngürü ixãxaci. Rü  
 yimá ngëne rü tá Emanuégu inaxüéga.”  
 .....

**Tupana Nane ya  
ngüxmüxêëruüarü buxchiga**

**9** <sup>1</sup>“Rü nüma ya Tupana rü woo oõxêwa nayexmaxêëgu ga Gariréaane ga noxri Chaburóüane rü Netaríane ixíxü, natürü nawena rü nanatachigaxêxê i ngêma naane i natü ya Yudáüarü tocutüwa ixügüxü, rü ñuxmata márwa nguxü i duüxügü i tama yaxögüxü íxächüügüxüwa. <sup>2</sup>Rü ngêma Gariréaane ga noxri éanexüwa yexmagüxü rü nüxü nadaugü ga wüxi ga taxü ga omü ga ngóonexêëruxü. Rü yema omü rü poraäcü tüxü nangóonetanüxêxê ga guxema éanexüwa yexmagüxe. <sup>3</sup>Rü ñuxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü poraäcü taãxê toxçax ícunguxêxê rü ngêma taãxê rü aixcüma nataxüichi. Rü guxäma tataãxêgü i cupexewa ñoma tonetüarü o tibuxgügurüxü rü ñoma churaragü i norü uanügüarü ngêmaxügü nügümaxä itoyegurüxü.

.....

<sup>6</sup>Erü tatanügu nabu i wüxi i õxchana. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nanamu ya yimá nane. Rü yimána nixí i naxäãxü i pora nax tamaxä inacüãxüçax. Rü ñaagü tá nixí i naégagü i namaxä naxugüãxü: Rü Mexechicü ya Ucuxêruxü, rü Tupana ya Poraxüchicü, rü Tanatü ya Taguma Yücü, rü Tupana Nane ya Ngüxmüxêëruxü íxícü. <sup>7</sup>Rü nüma rü tá äëxgacü ya Dabíchicüxü ingucuchicü nixí. Rü ngêma norü pora nax äëxgacü yixíxü rü guxü i nachixüanegüwa tá nangu. Rü ngêma nügümaxä nax inangüxmüxêëãxü i duüxügü rü tagutäma inayarüxo. Rü

ngêma nax äëxgacü yixíxü rü mea tá duüxügümaxä inacüax, rü mexügu tá narüxínü rü guxäarü mexüçax tá nadau i guxüguma. Rü ngêmaäcü tá nanaxü erü ngêma nixí i norü ngúchaü i nagu naxínüxü ya yimá Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngêxmacü.”

.....

**Ore i Tupana nane ya  
ngüxmüxêëruüchiga**

**11** <sup>1</sup>“Rü ñoma wüxi i naichime irüxüxüxüxü tá nixí nax Dabínatü ga Ichaíwa nangóxü i wüxi i nataxa i guxäarü äëxgacü tá íxíxü. <sup>2</sup>Rü Cori ya Tupanaäxê rü guxügutäma namaxä inacüax. Rü tá nüxna nanaxä i cuax nax mea naãxêxü nacuáxüçax. Rü tá nüxna nanaxä i tauxcha nax naxuäëxüçax. Rü tá nüxna nanaxä i pora rü tá nüxü narüngüxêë nax Tupanaarü ngúchaüxü nacuáxü rü naga naxínüxü. <sup>3</sup>Rü nüma rü ngêxguma duüxügüna nacaxgu i norü maxüchiga, rü taxütäma ngêma norü düxétüwa ngóxüçaxicatama nüxna naca. Natürü ngêma norü ínüwa ngêxmaxüçax tá nixí i nüxna nacaxü. Rü taxütäma nanapoxcu naxçax i ngêma togü nüxü ixügümarexü, natürü ngêma chixexü i naxügüxüçax tá nixí i napoxcuexü. <sup>4</sup>Rü yíxema togümexêwa ngêxmagüxe rü ngêxguma tümaarü maxüchiga tüxna nacaxgu rü mea tá tümamaxä nanamexêxê. Rü tümaétüwa tá nachogü ya yíxema ngearü diëruãxgüxe i tümaarü äëxgacü chixri tümamaxä cuaxgüxe. Rü ngêma norü ore rü ñoma wüxi i cuaxruüxüxü tá nixí naxçax i ngêma chixexü ügüxü. Rü wüxi i

naaxmaxã cue ñaxũmaxã tá nanadai i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ. <sup>5</sup>Rũ nũma ya yimá ãẽxgacũ rũ meama guxũma i norũ duũxũgũmaxã tá inacuax. Rũ ngẽma ore i aixcũma ixĩxũicatama tá nixu. <sup>6</sup>Rũ ngẽxguma yangucuchigu ya yimá ãẽxgacũ, rũ ngẽma airu i naixnecũcũãx rũ carnérumaxã rũ taxũtãma nũgũchi naxaie. Rũ ngẽma ai rũ tá chĩbuxacũmaxã wũxigu nacagũ. Rũ ngẽma wocaxacũ rũ ngẽma aixacũ rũ tá wũxigu nayae. Rũ wũxi i buxũ tá namaxã inacuax. <sup>7</sup>Rũ ngẽma woca rũ ngẽma ócha i dũraxũ rũ nũgũmũcũ tá nixĩgũ rũ naxacũgũ rũ wũxigu tá nacagũ. Rũ ngẽma ai i leóũ rũ wocarũxũ tá maxẽ nanangõx. <sup>8</sup>Rũ ngẽxguma i wũxi ya buxe ya maixe nawũmaxũétiwa naxĩnũcãxwãxegu, rũ woo ngẽma ãxtapemaxũgu yaxũcuchimẽxẽgu rũ taxũtãma nũxũ naxãũcũma. <sup>9</sup>Rũ guxũnema ya yima mãxpũne ya chopata nawa ngexmanewa rũ tataxuma ya texé ya chixexũ üxe. Erũ ñoma már i dexãmaxã napaxũrũxũ rũ ñoma i naane rũ ngẽma duũxũgũ i choxũ cuãxgũxũmaxã tá nanapá. <sup>10</sup>Rũ ngẽxguma yimá Dabĩtaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũcãx rũ tá wũxi i cuãxrxũxũ nixĩ naxcãx i guxũma i duũxũgũ. Rũ guxũ i nachixũanegũcũãx rũ tá naxcãx nayadaugũ rũ naxcãx nangutaquẽxegũ. Rũ ngẽma nachica i nawa nangexmaxũ rũ tá naxũũne.

**Iraétanũxũ rũ tá nachixũanecãx nawoegu**

<sup>11</sup>Rũ ngẽxguma yimá Dabĩtaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũcãx rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá wena

inanawex i norũ pora. Rũ wena tá nanangutaquẽxexẽ i norũ duũxũgũ i Achĩriaanewa, rũ Equĩtuaneanwa, rũ Pátuanewa, rũ Etiopíaanewa, rũ Eráũanewa, rũ Chináruanewa, rũ Amáanewa rũ nachixũanegũ i márcutũwa ngẽxmagũxũwa. Rũ tá wena Iraéanecãx nanawoeguxẽxẽ. <sup>12</sup>Rũ nũma ya Cori rũ guxũ i nachixũanegũxũ tá nũxũ nadauxẽxẽ i wũxi i cuãxrxũxũ. Rũ tá nanangutaquẽxexẽ i ngẽma Iraétanũxũgũ i woonexũ. Rũ naanearũ guxũcũwawa tá ne nanagagũ nax nanutaquẽxexẽ i ngẽma duũxũgu i Yudáanecũãx ga woonemarexũ”, ñanagũrũ ga Ichaía.

.....

**Iraétanũxũgũ rũ tá Babiróniaanecũãx ya ãẽxgacũxũ nacugüe**

**14** <sup>3-4</sup>“Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Iraétanũxũgũx, rũ ngẽxguma nũma ya Cori ya Tupana pexũ ínguxũxẽẽgu naxmẽxwa i ngẽma Babiróniaanearũ ãẽxgacũ i ngũxũ pexũ ingegũxẽẽxũ rũ ngechaũ pexna ãxũ, rũ ñaa oremaxã tá nũxũ pecugüe rũ penaxuchixe: ‘Dũcax łtaxacũwa cungu i cuma nax cuchixecũmaxũ? rũ łtaxacũgu nayagux i ngẽma nax cugũ quicuaxũxũxũ?’ ñapegũrũgũ tá nũxũ. <sup>5</sup>Erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nagu nayanachixexẽxẽ i norũ pora i ngẽma chixecũmaxũ. Rũ íxraxũgu nanabũũgũ ya yima naxne i ngẽma chixexũarũ ũruxũ.

.....

<sup>12</sup>¿Rũ ñuxãcũ icurũnguxũ Pa Babiróniaanearũ ãẽxgacũx i Ñoma Ngundetũxũarũ Woramacurirũxũ

Ibaixchiréxex? Rû ñuxma rû curütáe i cumax nax guxû i nachixûñegümaxâ icucaḡxchiréxû. <sup>13</sup>Rû cumax rû cugû curütupana rû cugûãewa ñacurügü: ‘Choma rû daxûguxû i naanegu i Tupanaarû êtagüétügu tá chaxínagü nax ngêma charütocuxçax. Rû yima maḡpûne ya nórtewaama üxûne i nagu nangutaquexene i ngêma tupanagü i duûxûgü namaxâ tupanaâxû rû yimawa tá chanangexmaxêxê i chorü tochicaxû’, ñaxûgu curüxîñü. <sup>14</sup>Rû cuma rû ñacurügü: ‘Rû ngêma caixanexûarü yexeragu tá chaxínagü rû naxrûxû tátama chixî ya yimá Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü’, ñacurügü. <sup>15</sup>Natürü tama ngêma cuma nagu curüxîñüxûãcü cuxû ínanguxuchi, erü nagu curütáe i ngêma maḡüchixû i âmaxû i yuexûgü nawa ngêxmagüxû”, ñanagürü ga Ichaía.

.....

**Ichaía rû wiyaemaxâ  
Tupanaxû nicuaxûxû**

**25** <sup>1</sup>“Pa Corix, cuma nixî i chorü Tupana quixîxû. Rû choma rû cuxû chicuaxûxû rû mexûmaxâ cuxû chixuchiga. Erü ngêma nagu curüxîñüxû rû aixcûma cuyanguxêxê rû nûxcûmacürüwatama cunaxajîxrügumaraxû. Rû taguma cuxüchicûxü.

.....

<sup>4</sup>Rû yíxema ngearü poraâxgüecax rû cumax, Pa Corix, rû tümaarü poxûruxû quixî. Rû cuma rû tümaarü ngûxêêruxû quixî ya yíxema taxúema tüxû rüñgûxêêgûxe. Rû cuma rû tümaétüwa cuhogü ya yíxema guxchaxûwa

ngêxmagûxe. Rû cuma rû tümaarü düxpechitaruxû quixî ya yíxema üaxcüarü naiemaxû tüxû iguxe. Rû nüxna tüxû ícupoxû i ngêma duûxûgü i chixexû i ñoma taxüchicü ya pucü i îtapûx i waixûmünaxcax idexêxêcürüxû ixîgûxû”, ñanagürü ga Ichaía.

.....

**Norü nguxûchigagu nawiyaegü i  
Yudáanecüâxgü**

**26** <sup>1</sup>“Rû ngêma ngunexû i nagu ínanguxûxûgu i norü uanügümeḡewa i ngêma Yudáanecüâxgü, rû tá nawiyaegü nagu i ñaa wiyae: ‘Rû tüxû nangexma ya daa tórü ñane ya porane ya tüxû ipoxûne nüxna i tórü uanügü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rû tüxû narüñgûxêê rû tórü uanügüchaxwa ínanapoxegu ya daa tórü ñane namaxâ i poraxû i nextapûx. <sup>2</sup>iRû peyawâxnax i ngêma norü îaxgü ya daa ñane nax nachocuxûcax i ngêma duûxûgü i Tupanapexewa mexû rû aixcûma nüxû yaxögüxû! <sup>3</sup>Rû cumax, Pa Corix, rû mexûgu tüxû curüxîñüxêxê ya yíxema íxaixcûmagûxe, erü cuxna tariyoû. <sup>4</sup>iRû nüxna perüyoû ya Cori ya Tupana! Erü nüma nixî i guxûguma pexna nadauxû’, ñanagürügü tá.”

.....

<sup>7</sup>Rû ñanagürü ga Ichaía: “Yíxema aixcûma Tupanapexewa mexe, rû Tupana tüxû narüñgûxêê nax mea tüxû naxüpetüxûcax. Rû cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rû mea icuyawexêxê i tümaarü maxû. <sup>8</sup>Dücax, Pa Corix, wüxi i torü taâxêmaxâ tanaxü i curü ngúchaû. Rû ngêma toôxêwa nagu tarüxîñüxê nixî nax cuxû ticuaxûüñgûxû. <sup>9</sup>Rû

chütacü rü guxũma i choru  
ngúchaũmaxã chauãẽwa guxũguma  
cugu charũxĩnũ. Rü ngẽxguma cuma  
ñoma i naanewa cuxũxgu nax nũxna  
cucaxũcax i duũxũgü naxcax i norü  
maxũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i nũxũ  
yacuaxächitanũxũ i ngẽma maxũ i  
aixcũma cupexewa mexũ”, ñanagürü ga  
Ichaía.

.....

**Tupana nayaxucuxẽ i duũxũgü i tama  
naga ñnuechaũxũ**

**29** Rü ñanagürü ta ga Ichaía: “Rü  
pemax, Pa Duũxũgü i Tama  
Ixĩnuechaxũxũ, rü woo nũxũ pedaxũxgu  
i ngẽma Tupana üxũ rü namaxã  
pebaxĩchiãẽgũgu, natürü tama  
peyaxõgũchaũ. Rü pema rü ñoma  
pingexetũxũxũ pixĩgü erü tama nũxũ  
pecuax i ngẽma nũxũ pedaxũ. Rü  
ñoma ngãxẽxũxũxũ pixĩgü nax  
pichũxatanücüxũ i perü õwa woo  
taxuxũma i ngúchíaxũ pixaxgũchirexgu.  
10Rü ngẽmacax i nũma ya Cori ya  
Tupana rü yaxta i poraxũ pexcax ngẽma  
namu. Rü ngẽma perü orearü  
uruũgũchirex nixĩ i pemaxã icuaxgũxũ.  
Natürü tama aixcũma pemaxã nũxũ  
nixugüe i ngẽma tá pexũ ngupetũxũ, erü  
nũma ya Cori ya Tupana rü düxwa  
nayatũxetü nax tama nũxũ  
nacuaxgũxũcax.

.....

13Rü nũma ya Cori ya Tupana rü  
ñanagürü choxũ: ‘Ñaa duũxũgü rü norü  
dexawaxicatama nügü nixugüe nax  
chorü duũxũgü yixĩgũxũ, natürü tama  
chauga naxĩnue. Rü naaxwaxicatama  
choxũ nicuaxũxũgü natürü norü

maxũnewa rü tama chaugu narũxĩnue.  
Rü ngẽma norü cuaxũxũgü rü ngẽma  
mugü i duũxũgü nagu ñxũwa  
nanayauxgü. 14Rü ngẽmacax i choma rü  
taxũ i cuaxruũgü i chorü poramaxã  
chaxũxũ tá ichawex nax ngẽmamaxã  
íchanabaxgüexũcax. Rü ngẽma norü  
ucyxẽruũgü i cuax nũxũ ngẽmagũxũ rü  
tá chayanatauxẽxẽ i norü cuax’,  
ñanagürü ya Tupana. 15Rü tũgũmaxã  
tangechaxũgü ya yĩxema Cori ya  
Tupanachaxwa icuxgüe namaxã i  
tũmaarü ñnũ i chixexũ i ãanexũwa  
taxũgũxũ! Erü ñanagürü: ‘Taxúema  
tũxũ tadau rü taxúema nũxũ tacuax i  
ngẽma ixũgũxũ’, ñatarũgũgü. 16Rü  
tũxcũũ ípeyatõxẽxẽ i ngẽma mexũ i  
Tupana pexcax üxũ? Rü ngẽma  
waixũmũ i üwechiruxũ rü  
taxucürũwama ngẽma duũxũ i tũxũ  
nawa üxũmaxã nawũxigu. Rü wũxi i  
ngẽmaxũ rü taxũta norü üruxũxũ  
ñanagürü: ‘Cuma rü tama nixĩ i choxũ  
cuxũxũ’ ñanagürü. Rü wũxi i tũxũ rü  
taxucürũwama norü üruxũxũ ñanagürü:  
‘Cuma rü tama cuaxẽxũ cucuax nax  
ñuxacü choxũ cushũxũ’, ñanagürü.”  
.....

**Cori ya Tupana rü Yeruchareũcüax i  
duũxũgũxũ nataãxẽxẽ**

**40** 3-4“iRü iperũxĩnue i Tupanaarü  
orearü uruxũ i tagaãcü ñaxũ:  
‘Cori ya Tupanacax penamexẽxẽ i perü  
maxũ, ñoma wũxi i nama i chianexũwa  
dapetũxũ imexẽxũxũ! Rü ngẽma  
ínawũxũwa irü ipeyanawexächixẽxẽ! Rü  
ngẽma ínangatexũwa irü penagũtagü  
nax mea yawéxũcax! Rü ngẽma  
ínangũchitaeruxũwa irü



ipeyanawexächimüanexêxê! Rû ngêma íngüicureanexüwa irü mea penabaixmaxêxê!’ ñanagürü. <sup>5</sup>Rû ngêxguma i nûma ya Cori ya Tupana rü tá nügü nangoxêxê nax ñuxäcü naxüünexü. Rû guxüma i duüxügü rü tá nüxü nadaugü i ngêma norü üüne. Rû nümatama ya Cori ya Tupana nixi i ngêma ñaxü. <sup>6</sup>Rû wüxi i naga rü tagaäcü ñanagürü: ‘iAita naxü!’ ñanagürü. Rû choma rü ñachagürü: ‘¿Rü taxacümaxâ tá aita chaxüxü?’ ñachagürü. Rû choxü nangäxü rü ñanagürü: ‘Rü guxüma i duüxügü rü ñoma wüxi i natüanerüxü paxaächitama nixi. Rû wüxi i putüra i paxaächi boxüxürüxü nixi. <sup>7</sup>Rû ngêma natüane rü nipa rü ngêma putüra rü narüñexe ngêxguma Cori ya Tupana nagu cue ñaxgu. Rû aixcüma nixi i duüxügü rü ñoma natüanerüxü yixigüxü. <sup>8</sup>Rû ngêma natüane rü nipa rü ngêma putürachacu rü narüñexe. Natürü ngêma Tupanaarü ore rü taguma inayarüxo rü guxügutáma nangexmaecha’, ñanagürü.”

.....

<sup>27</sup>Rû ñanagürü ta ga Ichaía: “Pa Iraéanecüâxgü Pa Acóbutanüxügüx, ¿rü taxacüçax pidexagüxü rü ñaperügügüxü: ‘Cori ya Tupana rü tama nüxü nacüax nax taxacü tüxü üpetüxü. Rû nûma ya Tupana rü tama tagu narüxínü’, ñapegügüxü? <sup>28</sup>Rû pema nagu perüxínüegu rü tama nüxü nacüaxü, rü tama nüxü naxínüxü. Rû nûma ya Cori ya Tupana ya guxüguma ngêxmacü rü naanearü üruxü ixücü, rü taguma nanaxixächiäxê rü taguma nipa. Rû ngêma norü cuax rü taguma inayagux.

<sup>29</sup>Dücax, rü yíxema ipaxe rü pora tüxna naxâ. Rû yíxema turáxe rü tüxü ínanaporaächixêxê. <sup>30</sup>Rû ñoma i naanewa rü woo i ngêma ngextüxügüxü rü woetama nipae rü nanaxixächiäëgü. Rû woo i ngêma poraechiréxü rü düxwa narüpae. <sup>31</sup>Natürü yíxema aixcüma Cori ya Tupanaaxü yaxóxe rü guxügutáma tüxü ningexwacaxüchigü i tümaarü pora. Rû ñoma iyügürüxü rü tá taporaama. Rû woo ngêxguma poraäcü itañaaçhigu rü taxütáma nagux i tümaarü pora. Rû woo ngêxguma yáxüwa taxüxgu, rü taxütáma tipa”, ñanagürü.

.....

**Tupana rü Iraétanüxügümaxâ inaxuneta nax nüxü nangüxêxü tá**

**41** <sup>10</sup>“iTaxú i pemuüexü, Pa Iraétanüxüx! Erü choma rü chapexütagu. iRü taxú i pemuüexü! Erü choma rü perü Tupana chixi. Choma rü pora pexna chaxâ rü pexü charüngüxêê. Rû choma rü chorü tügünechacüümaxâ pexü chingí. <sup>11</sup>Rû guxüma i ngêma pexchi aiexü rü tá naxánee rü tá inayarümaachitanü. Rû ngêma pemaxâ nügü daixü rü tá inayarüxo. <sup>12</sup>Rû naxçax tá pedaugü i perü uanügü, natürü taxütáma nüxü ipeyangau. Rû ngêma pexü daixchaüxü rü ñoma taguma nangóexürüxü tá nixigü. <sup>13</sup>Erü choma ya Cori nax perü Tupana chixixü rü pexmexgu chingí. Rû marü pemaxâ nüxü chixu rü ñachagürü: ‘iTaxú i pemuüexü! Erü choma tá pexü charüngüxêê’, ñachagürü. <sup>14</sup>Rû choma ya Cori ya Tupana rü aixcüma pemaxâ nüxü chixu, Pa Iraétanüxüx Pa

Acóbutanüxü, rü woo nax penoxrexü  
rü perü uanügüpexewa peturaexü,  
natürü itaxü i pemuüexü! Erü choma rü  
tá pexü charüngüxê. Rü choma ya perü  
Tupana ya üü necü nax chixixü rü perü  
ngüxêeruxü chixi.”

.....

**Cori ya Tupanaarü Duü ya Cristu**

**42** <sup>1</sup>“Rü daa nixi ya yimá chorü  
duü ya chaporaxêcü rü nüxü  
chaxunetacü rü namaxá chataxêcü. Rü  
nüxna nixi i chanamuxü i Chauaxê i  
Üü nexü nax ngêmaäcü guxü i  
nachixüanegümaxá mea inacuáxüçax.  
<sup>2</sup>Rü nüma rü tá namecüma. Rü  
tagutáma nipura, rü taxwexütáma  
nanga i ñanemaxüğüwa. <sup>3</sup>Rü nüma rü  
taxütáma tüxü naxo ya yíxema tümaarü  
ôwa turáxe. Rü taxütáma tüxü  
ínayaxôöchixêxê ya yíxema ngexwacax  
yaxóxe. Rü aixcümaxüchi tá mea  
guxámaxá inacuax. <sup>4</sup>Rü nüma rü  
tagutáma inarüngü ñuxmatáta mexüxica  
nawa ngexmáx i ñoma i naane. Rü woo  
ngêma nachixüanegü i yáxüwa  
ngêxmagüxü i már- arü tocutüwa rü tá  
mea nanayauxgü i norü nguxêetae.”

.....

**Cori ya Tupanaxicatama nixi ya  
maxêxêeruxü ixücü**

**43** <sup>1</sup>“Natürü i ñuxmax, Pa  
Iraétanüxüğü i Acóbuarü  
Duüxüğü Ixigüxex, rü yimá Cori ya  
Tupana ya pexü ngoxêcü rü ñanagürü  
pexü: ‘iTaxü i pemuüexü! Erü choma  
nixi i pexü íchangüxüxêxü. Rü choma  
nixi i peégamaxá pexna chacaxaxü rü  
pema rü chorü duüxüğü pixigü. <sup>2</sup>Rü

ngêxguma guxchaxüwa pechopetüxgu  
ñoma dexá i mátamaxüwa  
pichoügurüxü, rü choma rü tá  
chapetanügu. Rü ngêxguma  
äücümaxüwa pengexmagügu ñoma  
wüxi i natü i poraxüchixüwa  
pichoügurüxü rü taxütáma ngêxma peyi.  
Rü ngêxguma taxü i guxchaxüwa  
pechopetüxgu rü ñoma wüxi i  
üxüxetüwa pechopetügurüxü pixigü, rü  
taxütáma pixae rü yima üxü rü  
taxütáma niyauxra i petanüwa. <sup>3</sup>Rü  
choma nixi i perü Cori ya perü  
maxêxêeruxü chixixü, Pa Iraétanüxüğüx.  
Rü choma nixi i perü Tupana ya üü necü  
chixixü. Rü choma nixi ga äëxgacü ga  
Chírumexëgu chayixêxü ga perü  
uanügü ga Equítuanecüäxgü rü  
Etiopíaanecüäxgü rü Chabáanecüäxgü  
nax yemaacü naxmexwa ípengüxüçax  
ga pemax. <sup>4</sup>Rü yemaacü pexü íchapoxü  
yerü poraäcü choxü pengüchaü rü  
choxü peme rü pexü changechaü. Rü  
yemaacü norü uanügümexëgu  
chanayixêxê ga yema perü uanügü nax  
pexü chamaxêxêxüçax rü choxrü  
pixigüxüçax i pemax. <sup>5</sup>iRü taxü i  
pemuüexü! Erü choma rü chapetanügu.  
Rü yíxema üaxcü ne üxügu woonexe  
rü ñuxmata üaxcü íruxücuxügu woonexe  
rü tá pexü chanutaquexe nax wenaxarü  
ña pechixüanecax pewoegüxüçax nax  
nua wüxiwa pengexmagüxüçax.”

.....

**Tupana rü nüxü naxoqx nax  
naxchicünaxägüxü yacuaxüüğüxü**

**44** <sup>6</sup>“Rü choma ya Cori ya Tupana  
rü perü äëxgacü chixi rü perü  
ngüxêeruxü chixi, Pa Iraétanüxüğüx. Rü

choma ya guxüétüwa ngëxmaxe rü  
ñachagürü: ‘Choma rü woetama  
changexmaecha rü taguma icharüxo. Rü  
nataxuma i to i Tupana’, ñachagürü.  
.....

<sup>10</sup>Rü yíxema naxchicünaxã tügücax  
úxe nax ngëmamaxã tatupanaáxüçax rü  
natüçaxmamare nixí i ngëma taxüxü.  
.....

<sup>15</sup>Rü ngëxguma texé natuxugu ya  
wüxi ya nai rü tümaarü üxüruxü  
tayaxíxëxë nax ngëmawa tügü  
tanaxíxüçax ega gáuane ixíxgu. Rü togü  
i naxchipexe rü tümaarü paüarü guruxü  
nixí. Rü to i naxchipexe rü tümaarü  
tupanachicünaxã nawa taxü. Rü  
ngëmapexegu tacaápüxü rü nüxü  
ticuaxüxü. <sup>16</sup>Rü ngëma norü ngäxü i  
ngëma nai rü tümaarü üxüxü  
tayaxíxëxë, rü ngëmawa tayagu i  
tümaarü namachi. Rü ngëxguma  
nangëxëxgu rü tanangöx. Rü mea tüxü  
ningu rü tataâxë. Rü ngëxgumarüxü ta  
ngëxguma nagáuanegu rü yima üxüwa  
tügü tanaxí, rü ñatagürü: ‘Chataâxë erü  
chanáiwe’, ñatarügü. <sup>17</sup>Rü ngëma nai i  
tüxü íyaxüxüwa tanaxü i tümaarü  
tupanachicünaxã. Rü nüxna taca rü  
ñatagürü nüxü: ‘iChoxü ínapoxü! Erü  
cuma nixí i chorü tupana quixíxü’,  
ñatarügü. <sup>18</sup>Rü ngëma duüxügü i ngëma  
ügüxü rü tama naâxëxü nicuax. Rü  
ñoma yangexetüxürüxü nixígü. Rü  
ngëma nax tama Cori ya Tupanaxü  
nacuaxgüchaügüxü, rü ñoma  
nawäxtaxürüxü nixí i norü cuax. <sup>19</sup>Rü  
taxúema mea nagu tarüxínü nax ngëma  
rü wüxi i naimare yixíxü. Rü tama  
tügümaxã ñatarügü: ‘Ngëma norü ngäxü  
i ngëma nai rü chorü üxüxüruxü

chayaxíxëxë rü ngëmawa chayagu i  
chorü paü rü chayagu i chorü namachi  
rü ñuxüchi chanangöx. Rü ngëma  
íyaxüxüwa i ngëma nai rü chanaxü i  
ñaanaxchicünaxã i natüçaxmamare  
ixíxü. Rü ngëma ñuxma nüxü  
chicuaxüüxü rü wüxi i naichipexmare  
nixí, ñatarügü. <sup>20</sup>Rü ngëma duüxügü i  
naechitamare maxëxü rü nagu  
rüxínüexü nax naxchicünaxãmarexü  
yacuaxüüxügüxü rü ningeâxëmare. Rü  
nügü namaxã nawomüxëëgü i wüxi i  
ínü i doramare ixíxü. Rü ngëma  
duüxügü rü taxucürüwama nügütama  
ínguxüxëxë nawa i ngëma nagu  
naxínüexü. Rü tama nüxü nacuaxgüéga  
i ngëma naxügüxü rü wüxi i doramare  
nax yixíxü.

**Cori ya Tupana rü Iraétanüxüaxü nüxü  
inarüngüma i norü chixexügü**

<sup>21</sup>Pa Iraétanüxügü i Acóbuarü  
Duüxügü Ixígüxex, irü nüxna  
pecuaxächie nax chorü duüxügü  
pixígüxü! Yerü choma pexü  
changóexëxë. iRü taxü i choxü  
íperüngümaexü! <sup>22</sup>Rü choma nixí i pexü  
ichayanaxoxëëxü i perü guxchaxügü rü  
perü chixexügü ñoma caixanexü  
iyarüxoxgurüxü. iRü ëcü chaüxçax  
pewoegu! Erü choma nixí i pexü  
íchangüxüxëxü nawa i perü chixexü,  
ñanagürü ya Tupana.”  
.....

**Babiróniaanecüaxgü rü norü  
uanügü tá nüxü narüporamae**

**47** <sup>5</sup>“Rü nüma ya Cori ya Tupana rü  
ñanagürü: ‘iBexma íperücho, Pa  
Babiróniaanecüaxgüxü, rü ëanexüwa

pebuxmü! Erü marü tagutáma wena ngëma togü i nachixüanegüétüwa pexügü. <sup>6</sup>Rü yexguma namaxá chanuxgu ga yema chorü duüxügü ya Iraétanüxügü rü pexna chanawogü nax namaxá ipecuáxüçax. Natürü ga pemax, Pa Babiróniaanecüäxgüx, rü tama pexü nangechaütümüxügü rü woo ga guxema norü yaxguäxgü rü chixri tümamaxá ipecuax. <sup>7</sup>Rü peäxëwa nagu perüxínüe rü ñaperügügü: ‘Guxügutáma ngëma togü i nachixüanegüétüwa taxügü’, ñaperügügü. Natürü tama nagu perüxínüe rü tá iyagüxü nax ngëma togü i nachixüanegümaxá ipecuáxü. <sup>8</sup>Rü ngëmacax i ñuxmax, Pa Babiróniaanecüäxgüx i Ñoma Ngecü i Ngürü Meruxüguxica Rükünücürüxü Pixígüx, rü pema rü petaäxë nax wüxi i mexüwa pengexmagüxü. Rü pegüäxëwa ñaxügü perüxínüe: ‘Tataxuma ya texé ya taxrüxü poraxe. Rü yixicatátama tagutáma guxchaxüwa tangexmagü rü tagutáma taturae.’ Rü ngëma nixí i perüxínüe. <sup>9</sup>Natürü pemaxá nüxü chixu rü ngürüächi wüxitama i ngunexügu tá pexçax ínangu i ngëma taxre i chixexü nax nayuexü i perü äëxgacügü i poraexü rü nayuexü i pexacügü. Rü ñoma wüxi i ngexü i yutexürüxü tá pixígü rü woo nax peyüüechiréxü rü naguxüraxüxü i ëxüguxü i chixexüxü nax pecuáxü, ñanagürü ya Tupana.”

.....

**Tupana rü nanataäxëxëxë i**

**Yerucharéüçüäxgü**

**51** <sup>4</sup>“Rü ñanagürü ta ga Tupana: ‘Pa Chorü Duüxügüx irü choxü iperüxínüe! iRü chauga pexínüe, Pa Iraétanüxüx! Rü choma rü tá

chanangoxëxë i ngëma chorü ore. Rü chorü mugü rü guxü i nachixüanegüarü ngóonexëëxüxü tá nixí. <sup>5</sup>Rü choma rü paxa tá chorü duüxügüétüwa chachogü. Rü paxa tá íchananguxüxëxë naxmëxwa i norü uanügü. Rü chorü poramaxá tá guxü i nachixüanegümaxá ichacuax. Rü ngëma nachixüanegü i yáxüwa már-arü tocutüwa ngëxmagüxü rü tá choxü ínananguxëëgü rü tá chorü porana narüyoü. <sup>6</sup>iRü dücax, rü dauxügu perüdaunü rü ñoma i naanegu perüdaunü! Erü guxüma i ngëma dauxüwa nüxü pedauxü rü ñoma caxixürüxü tá inarütaxu rü ñoma i naane rü wüxi i naxchiru i ngauxürüxü tá nagux. Rü ngëma duüxügü i nawa maxëxü rü ñoma murenü yuexürüxü tá nayue. Natürü ngëma maxü i chorü duüxügüna chaxäxü rü taguma nagux. Rü ngëma chorü ngüxëë rü guxügutáma nangexmaecha’”, ñanagürü.

.....

**Yerucharéüçüäxgü rü norü  
uanümëxëwa ínanguxü**

**52** <sup>7</sup>“Rü wüxi i taäxë nixí nax maxpúneanewa taxçax ne naxüxü ya yimá orearü ngeruxü i mexü i ore taxçax nua ngecü rü tamaxá nüxü ixücü nax Tupana tüxü rüngüxëëxü rü tüxü ínanguxüxëëxü naxmëxwa i tóru uanü. Rü tamaxá nüxü nixu nax Tupana rü tóru äëxgacü yixíxü i ñuxmax.

.....

**Ngüxü tá ninge ya yimá Tupanaarü duü  
ya Cristu natürü tá nüxü narüyexeraama**

<sup>13</sup>Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Yimá chorü duü ixücü rü tá

norü uanüxü nariüporamae rü tá  
chanatachigaxêxê. <sup>14</sup>Natürü muxüma i  
duüxügü rü tá namaxã nabajãchie i  
ngêxguma nüxü nadaugügu i nachiwe i  
poraäcü napíxü rü äüxü rü ngëmagagu  
marü tama nanaduêxêchametüraxü.

<sup>15</sup>Rü ngêxgumarüxü ta rü muxüma i  
duüxügü i to i nachixüanecüãxgü rü tá  
namaxã nabajãchie. Rü ngëma  
ãêxgacügü rü ngêxguma nüxü  
nadaugügu i ngëma naxüxü rü tá  
napexewa nachianegümare rü  
taxuxütama nixugüxe, erü tá nüxü  
nadaugü i ngëma taguma nüxü  
nadaugüxü rü tá nüxü nacuaãgü i  
ngëma taguma ñuxgu texéwa nüxü  
naxinüexü', ñanagürü ga Tupana."

**53** <sup>1</sup>“¿Texé tá tayaxô ga yema ore  
ga nüxü ixuxü? ¿Rü texêçax  
nixi ga nangoxêxêãxü ga norü pora ya  
Cori ya Tupana? <sup>2</sup>Rü nüma ya Cori ya  
Tupana rü nanaxwaxe ya yimá norü  
duü rü ñoma wüxi i nanetü i ngexwacax  
rüxüxü rü naxchúmaxã i waixümü i  
paanewa ixücuxürüxü nax yixixü. Rü  
nüma rü tama namechiwe rü ngëmacax  
taxúxeaxüma nangúchaü. <sup>3</sup>Rü ga  
duüxügü rü tama naga naxinüechaü, rü  
nüxü naxoe. Rü nüma rü wüxi ga duü  
ga poraäcü ngúxü ingecü nixi, rü  
namaxã nixü nax ngúxü yangexü. Rü  
yixema rü yexguma nüxü idaugügu rü  
tama nüxü taciaãgüchaü rü ñoma wüxi  
i duüxü i taxuwama mexürüxü  
tayaxixêxê. Rü yemaacü nüxü taxoe rü  
tama tanayauxgüchaü. <sup>4</sup>Natürü ga  
nüma rü nayange ga tórü daxaweanegü  
rü tórü guxchaxügü rü yemagagu nixi  
ga ngúxü yangexü. Rü yixema nagu  
rüxünüegü rü noxrütama chixexügagu

nixi ga Tupana ngúxü nüxü ingexêxêxü  
rü napoxcuãxü rü ñne nüxü yangexêxêxü.

<sup>5</sup>Natürü tórü chixexügagu nixi ga  
napixêëgüãxü. Rü tórü pecádugagu nixi  
ga ngúxü yangexü. Natürü yema ngúxü  
nax yangexügagu nixi ga Tupana  
tamaxã rüngüxmüxü. Rü yema norü  
oxrigügagu nixi ga taxcax yataanegüxü.

<sup>6</sup>Rü guxãma ga yixema rü itarütaxe  
ñoma carnérugü irütaxeüxürüxü. Yerü  
wüxichigü ga yixema rü nagu taxí ga  
tóxrütama ngúchaü. Natürü nüma ga  
Cori ya Tupana rü gumá norü duücüxü  
nayangexêxê ga guxüma ga tórü  
chixexügü. <sup>7</sup>Rü nanacuaãxgü, natürü  
nüma rü nügü inaxã rü tama nügüétüwa  
nidexa. Rü ñoma carnéru i maxwa  
nagagüxürüxü namaxã nixigü. Natürü  
nüma rü nachianemare ñoma wüxi i  
carnéru i yoxtaxawa nagagüxürüxü. <sup>8</sup>Rü  
maxwa nanagagü woo taxuxüma ga  
chixexü naxü, rü tataxuma ga texé ga  
ínapoxüxe. Rü taxúema texé naétüwa  
tachogü. Rü ínanataxüchigü ga ñoma ga  
naanewa. Rü chautanüxügüariü  
chixexügagu nayamaxgü. <sup>9</sup>Rü duüxügü  
ga ichixexüxütagu nanataxgü. Rü  
duüxügü i chixri maxêxü

ítaãgüxütanügu nanataxgü. Rü yemaacü  
namaxã nixigü woo taguma namáeta rü  
taguma doramaxã texêxü nawomüxêxê.

<sup>10</sup>Rü Cori ya Tupanaarü ñnü nixi nax  
ngúxü yangexü. Rü nüma rü nügü naxã  
naxcax ga tórü chixexügü. Rü ngëmacax  
nüxü nangexma i maxü i taguma gúxü  
rü tá tamuxüchi ya yixema noxrü  
ixigüxe. Rü nagagu nixi i mea  
ínanguxuchixü i ngëma Tupana nagu  
rüxünüxü. <sup>11</sup>Natürü nawena ga yema  
poraäcü ngúxü nax yangexü rü nayuxü

rü wena tá namaxũ. Rü yimá Tupanaarü duũ rü tá nataãxê erü tá tüxũ nadau ya muxetama ya marü Tupanapexewa imexe nagagu narü tümaarü chixexũcax nayuxũ. <sup>12</sup>Rü ngëmacax i nüma ya Tupana rü tá nanatachigaxêxê, rü tá ngëma iporaexüchixütanüwa nanangexmaxêxê, yerü nügü inaxã nax pecáducax nayuxũcax. Rü nüma ga duũxũgü rü ñoma wüxi i máetaxüürüxũ nayaxĩxêxê, natürü ga nüma rü guxüma ga duũxũgüarü pecádu ninge nax yemaacü naétüwa nachogüxũcax ga yema pecáduãxgüxũ.”

.....

**Taxũ i ngüxêxũ nixu ya Cori ya Tupana**

**55** <sup>1</sup>“iRü guxãma ya texé ya itaxawaexe rü nua taxĩ rü tayaxaxegü! iRü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü nua taxĩ rü trígu rü bínu rü léchecax tadaugü rü ngetanüacü tanangõxgü rü taxaxegü! <sup>2</sup>¿Rü taxacücax i diërumaxã penaxütanü i ngëma tama ñna ixĩxũ? ¿Rü taxacücax penaxütanü i ngëma tama nawa itaãxêxũ? iRü mea choxũ íperüxĩnue rü tá mexũ i ñna pengõxgü rü ñna i chíxũmaxã tá pengaxpütüwe!

.....

<sup>6</sup>iRü naga pexĩnue ya Cori ya Tupana rü ñoma rü ta pexna naxu! iRü nüxna peca rü ñoma rü ta pexna nangaixcama! <sup>7</sup>Rü ngëma duũxũ i chixecümaxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngëma nacüma i chixexũ. Rü ngëma duũxũ i chixexũgu rüxĩnũxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngëma chixexũ i nagu naxĩnũxũ. iRü Cori ya Tupanacax pewoegu! Rü tá nüxũ

pengechaũtümüxũgü. iRü naxcax pewoegu ya tórü Tupana! Erü nüma rü ínamemare nax pexũ nüxũ nangümaxũ i perü chixexũgü. <sup>8</sup>Erü nüma ya Tupana rü ñanagürü: ‘Ngëma choma nagu charüxĩnũxũ rü tama perü ínũmaxã nawüxigu. Rü ngëma choma chaxüxũ rü tama pema pexüxũmaxã nawüxigu. <sup>9</sup>Rü ngëxgumarüxũ i daxügüxũ i naane rü ñoma i naaneétiwa nax nangexmaxũ, rü ngëxgumarüxũ ta nixĩ i ngëma chorü ínü rü perü ínüétüwa nangexma rü ngëma chaxüxũ rü ngëma pexüxũétüwa nangexma. <sup>10</sup>Rü yima pucü rü ngëma gáuxũ rü dauxüwa narüyi rü tama wena dauxüwa naxĩ, natürü nayawaixêxê i waixüümü nax naxügüxũcax i nanetügü rü ngëmaacü nangexmaxũcax i naxchire nax inatoxũcax rü norü o nax nangõxũcax. <sup>11</sup>Rü ngëxgumarüxũ ta nixĩ i ngëma chorü ore i chauaxwa íxüxüxũ. Rü taxütãma ngëmaacümare chauxcax natáegu. Rü ngëma chorü oregagu rü tá ningu rü naxü i ngëma choma chanaxwaxexũ rü ngëma nüxũ chixuxũ’, ñanagürü ya Tupana.”

.....

**Iraétanüxũgü rü norü  
chixexũgagu napoxcue**

**59** <sup>1</sup>“Rü ngëma Tupanaarü pora rü guxüguma nanaxaixrügumaraxũ rü guxüguma ningu nax chixexüwa tüxü ínanguxüxêxũcax. Rü ngëxgumarüxũ ta i nüma rü tama nangauxchixê, rü ngëmacax guxüguma tüxü naxĩnü ega nüxna icaxgu. <sup>2</sup>Natürü yema perü chixexũgü ga pexüxũ rü Tupanachaxwa pexũ nitoxyepexe. Rü ngëma perü

pecádugügagu pexchaxwa nügü  
nidüxchametü ya Tupana nax ngëmaäcü  
tama pexü naxínüxüçax.”

.....

### Tupanaarü ngüxëçax ínaca i Ichafa

**64** <sup>1</sup>“İĖcü ínangegü i ngëma  
caixanexü i dauxüwa  
ngëxmaxü, Pa Tupanax, nax ngëma  
ícurüxüçax rü  
cunaxüçachitanüxëxüçax ya  
maxpünegü i ngëxguma ícunguxgu! <sup>2</sup>Rü  
ngëxguma núma cuxüxgu rü ñoma üxü i  
chuchuxüñecü ixaxexëxüxüxü tá nixí,  
rü ñoma dexá i docachiüxüxüxü tá nixí.  
Rü ngëxguma i ngëma curü uanügü rü  
tá nüxü nacuxgü nax aixcüma  
cungexmaxü rü ngëma nachixüanegüarü  
duüxügü rü tá cupexewa niduxrue. <sup>3</sup>Rü  
yexguma guma maxpünegü  
ícurüxüxgu rü Moichépeçewa  
cunaxüxgux ga yema äücümaxü ga tama  
duüxügü nagu irüxínüexü, rü guma  
maxpünegü rü cupexewa rü  
nixüçtanüçüxü. <sup>4</sup>Rü taguma texé  
nachiga taxínü rü texé nüxü tadau nax  
nangexmaxü i to i tupana i naxüxü i  
ngëma cuma cuxüxü tümacax ya  
yíxema cugu yaxögüxe. <sup>5</sup>Rü cuma rü  
tüxü cuyaxu ya yíxema tümaarü  
taäxëmaxä mexü üxe rü nüxna  
cuaxächixe nax tanaxüxü i ngëma cuma  
cunaxwaxexü. Natürü i ñuxma i cuma  
rü tomaxä cunu erü cupexewa chixexü  
taxügü rü nüxcümacürüwatama tama  
cuga taxínüe. <sup>6</sup>Rü guxäma i toma rü  
cupexewa rü duüxügü i ixäüächixü  
tixügü. Rü woo i ngëma taxüxü i toxçax  
rümexü, rü cupexewa rü ñoma wüxi i  
wexá i äüächixüxüxü nixí. Rü guxäma

chixexügu tayitanü ñoma naixatügü i  
pagüxü irüyixüxüxü. Rü ngëma tórü  
chixexügü rü ñoma buanecü taxacü  
cuenagütanüxüxüxü chixexüwa tüxü  
nagagü. <sup>7</sup>Rü tataxuma ya texé ya  
cumaxä idexäxe rü pora üxe nax  
cuxütawa ngüxëçax itaçaxaxü. Rü  
ngëma torü chixexügagu nixí i  
toxçaxwa iquicüxü rü toxü ícuwogüxü.  
<sup>8</sup>Natürü ngëmaétüwa, Pa Corix Pa  
Tupanax, rü cuma nixí i Tonatü quixüxü.  
Toma rü waixümü tixügü rü cuma nixí i  
torü üruxü quixüxü. Rü guxäma i tomax  
rü cumatama toxü cuxü. <sup>9</sup>Pa Corix Pa  
Tupanax itaxü i tomaxä cunuxüchixü!  
iRü taxü i nüxna cucuaxächixü ga yema  
chixexü ga taxüxü! iRü dücax, nagu  
rüxínü nax curü duüxügü tixügüxü!”  
.....

### Cori ya Tupana rü duüxügümaxä mexü naxuegu

**65** <sup>17</sup>“ Rü Cori ya Tupana rü  
ñanagürü: ‘Rü Dücax, rü  
guxüma i ngëma dauxüwa nüxü idauxü  
rü ngexwacaxüxü tá chaxü. Rü  
ngëxgumarüxü ta i ñoma i naane rü to i  
ngexwacaxüxü tá chaxü. Rü ngëma  
nüxíraxüxü rü marü tá nüxü itarüngüma  
rü taxüxetäma texé ñuxgu nüxna  
tacuaxächi. <sup>18</sup>Rü name nixí nax  
guxüguma namaxä petaäxëgüxü i  
ngëma tá chaxüxü. Erü tá chanaxü ya  
wüxi ya ngexwacaxüne ya Yerucharéü i  
taxüxüma i chixexü nawa ngexmane. Rü  
ngëma duüxügü i nawa maxëxü rü tá  
aixcüma nataäxëgü. <sup>19</sup>Rü choma rü tá ta  
namaxä chataäxë ya yima ñane ya  
Yerucharéü rü tá namaxä chataäxë i  
ngëma chorü duüxügü i nawa maxëxü.

Rü yima ñanewa rü marü taxütáma nüxü taxínü i axu rü taxúxetáma ngúxü tinge rü ngëmagagu aita taxü. <sup>20</sup>Rü ngëma rü tataxuma ya buxe ya noxretama i ngunexü tamaxü rü paxa yúxe, rü bai ya yaxguāx ya tama mea yarüyaexe. Rü yíxema 100 ya taunecü tüxü ngëxmaxe yuxe rü tá ngextüxütama nixí. Rü yíxema tama 100 ya taunecüwa nguxe nax tayuxü rü tümaarü chixexügagutama paxa tayu.

.....

<sup>23</sup>Rü taxütáma natüçaxma naxüane i duüxügü, rü nataxutáma i naxacügü i paxa yuexü. Erü nümagü rü ngëma duüxügü i Tupana nüxü rüngüxëxütata nixígü. Rü ngëxgumarüxü tá ta Tupana

nüxü narüngüxë i ngëma nataagütanüxügü. <sup>24</sup>Rü naxüpa nax nüma choxna nacagüexü, rü choma ya Tupana rü marü nüxü changāxü. Rü naxüpa nax yanachianegüxü nax choxna nacagüexü, rü choma rü marü nüxü chaxínü. <sup>25</sup>Rü ngëma airu i naixnecücuāx rü tá carnérumaxā wüxiwa nachibüe. Rü yima ai ya leóü rü wocarüxü tá maxë nangox. Rü ngëma āxtape rü marü taxütáma tüxü nangox, erü ngëma waixümü tá nixí i nawemü. Rü guxünema ya yima maxpúne ya chopata nawa ngexmane rü tataxuma ya texé ya chixexü üxe', ñanagürü ya Cori ya Tupana.”

.....